

Presse og Information

Den Europæiske Unions Domstol
PRESSEMEDDELELSE NR. 31/21
Luxembourg den 22. februar 2022

Dom i sag C-430/21
RS (Virkningen af domme fra en forfatningsdomstol)

EU-retten er til hinder for en national regel, som indebærer, at de nationale domstole ikke er beføjet til at efterprøve, om nationale retsfor skrifter, som en medlemsstats forfatningsdomstol ved dom har fundet forenelige med den nationale forfatning, er forenelige med EU-retten

Anvendelsen af en sådan regel skader princippet om EU-rettens forrang og effektiviteten af ordningen med præjudiciel forelæggelse

Domstolen er blevet anmodet om at tage stilling til princippet om dommers uafhængighed, der er fastsat i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med bl.a. princippet om EU-rettens forrang, i en situation, hvor en almindelig domstol i en medlemsstat i henhold til national ret ikke er beføjet til at efterprøve, om nationale retsfor skrifter, der af forfatningsdomstolen i denne medlemsstat er blevet fundet forenelige med forfatningen, er forenelige med EU-retten, og hvor den nationale dommer kan gøres til genstand for retsfor følgning og idømmes disciplinære sanktioner, såfremt den pågældende beslutter at foretage en sådan efterprøvelse.

I det foreliggende tilfælde er RS blevet dømt i en straffesag i Rumænien. Hans hustru indgav herefter en anmeldelse mod bl.a. flere dommere for lovovertrædelser, der angiveligt var begået i forbindelse med straffesagen. RS anlagde derefter sag ved Curtea de Apel Craiova (appeldomstolen i Craiova, Rumænien) med henblik på at rejse indsigelse mod den urimeligt lange varighed af den straffor følgning, der var blevet indledt som følge af denne anmeldelse.

Med henblik på at træffe afgørelse i denne sag var Curtea de Apel Craiova (appeldomstolen i Craiova) af den opfattelse, at det skulle vurderes, om de nationale retsfor skrifter, hvorved der var indført en specialiseret afdeling under anklagemyndigheden for efterforskning af lovovertrædelser begået inden for retsvæsenet som den i det foreliggende tilfælde omhandlede, var forenelige med EU-retten¹. Henset til den dom fra Curtea Constituțională (forfatningsdomstol, Rumænien)², som blev afsagt efter Domstolens dom i sagen Asociația »Forumul Judecătorilor din România« m.fl.³, var Curtea de Apel Craiova (appeldomstolen i Craiova) i henhold til national ret ikke beføjet til at foretage en sådan efterprøvelse af forenelighed. Curtea Constituțională (forfatningsdomstol) havde nemlig ved denne dom forkastet den indsigelse om forfatningsstridighed, der var rejst i forhold til flere bestemmelser i denne lovgivning, idet den fremhævede, at når denne domstol fastslår, at en national retsfor skrift er forenelig med en bestemmelse i forfatningen, der pålægger overholdelse af princippet om EU-rettens forrang⁴, er en almindelig domstol ikke beføjet til at efterprøve, om denne nationale retsfor skrift er forenelig med EU-retten.

¹ Nærmere bestemt artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU og bilaget til Kommissionens beslutning 2006/928/EF af 13.12.2006 om oprettelse af en mekanisme for samarbejde og kontrol vedrørende Rumæniens fremskridt med opfyldelsen af specifikke benchmarks på områdenes retsreform og bekæmpelse af korruption (EUT 2006, L 354, s. 56).

² Dom nr. 390/2021 af 8.6.2021.

³ Dom af 18.5.2021, Asociația »Forumul Judecătorilor Din România« m.fl. i de forenede sager [C-83/19](#), [C-127/19](#), [C-195/19](#), [C-291/19](#), [C-355/19](#) og [C-397/19](#) (jf. ligeledes [pressemeldelse nr. 82/21](#)), hvori Domstolen bl.a. fastslog, at den pågældende lovgivning var i strid med EU-retten, såfremt oprettelsen af en sådan specialiseret afdeling ikke var begrundet i objektive og kontrollerbare krav, der vedrørte hensynet til forsvarlig retspleje, og ikke var ledsaget af specifikke garantier (jf. domskonklusionens punkt 5).

⁴ I dom nr. 390/2021 fastslog Curtea Constituțională (forfatningsdomstol), at den omhandlede lovgivning var forenelig med artikel 148 i Constituția României (den rumænske forfatning).

I denne forbindelse besluttede Curtea de Apel Craiova (appeldomstolen i Craiova) at forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål for i det væsentlige at få præciseret, om EU-retten er til hinder for, at en almindelig national domstol udelukkes fra at efterprøve, om retsfor skrifter under omstændigheder som dem, der var omhandlet i det foreliggende tilfælde, er forenelige med EU-retten, og at den pågældende dommer kan idømmes disciplinære sanktioner med den begrundelse, at vedkommende har besluttet at foretage en sådan efterprøvelse.

Domstolen (Store Afdeling) fastslår, at sådanne retsfor skrifter eller en sådan national praksis er i strid med EU-retten⁵.

Domstolens bemærkninger

Indledningsvis bemærker Domstolen, at artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU ikke er til hinder for en national lovgivning eller praksis, hvorefter en medlemsstats almindelige domstole i henhold til national forfatningsret er bundet af en afgørelse fra denne medlemsstats forfatningsdomstol, der fastslår, at en national retsfor skrift er i overensstemmelse med nævnte medlemsstats forfatning, forudsat, at den nationale lovgivning sikrer forfatningsdomstolens uafhængighed i forhold til navnlig den lovgivende og den udøvende magt. Dette er imidlertid ikke tilfældet, når anvendelsen af en sådan lovgivning eller en sådan praksis indebærer, at enhver kompetence for disse almindelige domstole til at vurdere, om nationale retsfor skrifter, som en sådan forfatningsdomstol har fundet forenelige med en national forfatningsbestemmelse, der fastsætter EU-rettens forrang, er forenelige med EU-retten, udelukkes.

Domstolen fremhæver endvidere, at overholdelsen af den forpligtelse, der påhviler den nationale ret, til at anvende alle EU-retlige bestemmelser, der har direkte virkning, navnlig er nødvendig for at sikre respekten af medlemsstaternes lighed over for traktaterne, som udelukker muligheden for at lade en hvilken som helst ensidig foranstaltning gå forud for Unionens retsorden, og udgør et udtryk for det i artikel 4, stk. 3, TEU angivne princip om loyalt samarbejde, som kræver, at anvendelse af enhver eventuel modstridende bestemmelse i national ret, hvad enten denne er vedtaget før eller efter den EU-retlige bestemmelse med direkte virkning, undlades.

I denne forbindelse bemærker Domstolen for det første, at den allerede har haft lejlighed til at fastslå, at de omhandlede retsfor skrifter er omfattet af anvendelsesområdet for beslutning 2006/928⁶, og at de følgelig skal overholde de krav, der følger af EU-retten, navnlig artikel 2 TEU og artikel 19, stk. 1, TEU⁷. For det andet er både artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU og de specifikke benchmarks på områderne retsreform og bekæmpelse af korruption, der er fastsat i bilaget til beslutning 2006/928, formuleret i klare og præcise vendinger og ikke ledsaget af nogen betingelser, således at de har direkte virkning⁸. Det følger heraf, at de rumænske almindelige domstole, såfremt det ikke er muligt at anlægge en fortolkning af de nationale bestemmelser, der er i overensstemmelse med den nævnte bestemmelse eller med de nævnte benchmarks, af egen drift skal undlade at anvende disse nationale bestemmelser.

I denne henseende bemærker Domstolen, at de almindelige rumænske domstole i princippet har kompetence til at vurdere, om de nationale retsfor skrifter er forenelige med disse EU-retlige bestemmelser, uden at skulle indgive en anmodning til den nationale forfatningsdomstol herom. Disse almindelige domstole er imidlertid frataget denne kompetence, når den nationale forfatningsdomstol har fastslået, at disse nationale retsfor skrifter er i overensstemmelse med en national forfatningsbestemmelse, der fastsætter EU-rettens forrang, da disse retter er forpligtede til at efterkomme denne afgørelse. En sådan national regel eller praksis vil imidlertid være til hinder for den fulde virkning af de omhandlede EU-retlige bestemmelser, for så vidt som den forhindrer

⁵ I henhold til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, sammenholdt med artikel 2 TEU, artikel 4, stk. 2 og 3, TEU og artikel 267 TEUF samt princippet om EU-rettens forrang.

⁶ Jf. fodnote 1 for den fuldstændige henvisning til beslutning 2006/928.

⁷ Dommen i sagen Asociația »Forumul Judecătorilor din România« m.fl., præmis 183 og 184.

⁸ Dommen i sagen Asociația »Forumul Judecătorilor din România« m.fl., præmis 249 og 250, og dom af 21.12.2021, Euro Box Promotion m.fl., [C-357/19](#), [C-379/19](#), [C-547/19](#), [C-811/19](#) og [C-840/19](#) (jf. ligeledes [pressemeddelelse nr. 230/21](#)), præmis 253.

den almindelige domstol, der skal sikre anvendelsen af EU-retten, i selv at vurdere disse lovbestemmelers forenelighed med EU-retten.

Anvendelsen af en sådan national regel eller praksis ville desuden skade effektiviteten af det samarbejde mellem Domstolen og de nationale retter, som er indført ved ordningen med præjudiciel forelæggelse, idet den afskrækker den almindelige domstol, som skal afgøre tvisten, fra at forelægge Domstolen en præjudiciel anmodning med henblik på at efterkomme den pågældende medlemsstats forfatningsdomstols afgørelser.

Domstolen fremhæver, at disse konstateringer gør sig så meget desto mere gældende i en situation, hvor en dom afsagt af den pågældende medlemsstats forfatningsdomstol nægter at efterkomme en dom, som Domstolen har afsagt i en præjudiciel sag, bl.a. på grundlag af den pågældende medlemsstats forfatningsmæssige identitet og ud fra den betragtning, at Domstolen har overskredet grænserne for sin kompetence. Domstolen anfører, at den i henhold til artikel 4, stk. 2, TEU kan komme ud for at skulle efterprøve, at en EU-retlig forpligtelse ikke tilsidesætter en medlemsstats nationale identitet. Denne bestemmelse har derimod hverken til formål eller til følge at tillade en medlemsstats forfatningsdomstol i strid med de forpligtelser, der følger af EU-retten, og som gælder for den, at undlade at anvende en EU-retlig bestemmelse med den begrundelse, at denne bestemmelse tilsidesætter den pågældende medlemsstats nationale identitet, således som den er defineret af den nationale forfatningsdomstol. Såfremt en medlemsstats forfatningsdomstol er af den opfattelse, at en bestemmelse i den afledte EU-ret, således som den er blevet fortolket af Domstolen, tilsidesætter forpligtelsen til at respektere denne medlemsstats nationale identitet, skal denne forfatningsdomstol således forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse med henblik på at vurdere gyldigheden af denne bestemmelse i lyset af artikel 4, stk. 2, TEU, idet kun Domstolen er beføjet til at fastslå, at en EU-retsakt er ugyldig.

Domstolen fremhæver desuden, at eftersom den har enekompetence til at give den endelige fortolkning af EU-retten, kan en medlemsstats forfatningsdomstol desuden ikke på grundlag af sin egen fortolkning af EU-retlige bestemmelser gyldigt fastslå, at Domstolen har afsagt en dom, der går ud over dens kompetenceområde, og følgelig nægte at efterkomme en dom, som Domstolen har afsagt i en præjudiciel sag.

I øvrigt præciserer Domstolen under henvisning til sin tidligere praksis⁹, at artikel 2 TEU og artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU er til hinder for en national lovgivning eller praksis, der gør det muligt at pålægge en national dommer disciplinært ansvar for enhver tilsidesættelse af den nationale forfatningsdomstols afgørelser, og navnlig for at have set bort fra anvendelsen af en afgørelse, hvorved forfatningsdomstolen har nægtet at efterkomme en dom, som Domstolen har afsagt i en præjudiciel sag.

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retsakt. Domstolen træffer ikke afgørelse i den nationale retsvist. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☎ (+32) 2 2964106

⁹ Dommen i sagen Euro Box Promotion m.fl.